

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- א. כבשי עצרת ששחטן לשום אילים כשרין ולא עלו לבעלים לשום חובה ... אבל כסבור אילים ושחטן לשום אילים לא ... עקירה בטעות לא היא עקירה...1
- ב. הכהנים שפיגלו במקדש מזידין חייבין הא שוגגין פטורין ... פיגולן פיגול.....2
- ג. התמידין אין מעכבין את המוספין ולא המוספין מעכבין את התמידין ולא המוספין מעכבין זה את זה.....2
- ד. לא הקריבו כבש בבוקר יקריבו בין הערבים.....4
- ה. לא הקטירו קטורת בבוקר יקטירו בין הערבים.....4
- ו. שאין מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטורת הסמים ולא מזבח העולה אלא בתמיד של שחר ולא את השולחן אלא בלחם הפנים בשבת ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים.....4
- ז. בעא מיניה ר' חייא בר אבין מרב הסדא ציבור שאין להן תמידין ומוספין אי זה מהן קודם ... תמידין דיומיה ומוספין דיומיה ... תמידין עדיפי דהוו להו תדיר ומקודש אלא תמידין דלמחר ומוספין דהאידינא.....5
- ח. מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר ת"ל וערך עליה העולה ... עולה ראשונה.....6
- ט. אין פוחתין משישה מלאים המבוקרין בלשכת המלאים כדי לשבת ולשני ימים טובים של ראש השנה ... לתמיד שטעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה..7

דף מט.

א. כבשי עצרת ששחטן לשום אילים כשרין ולא עלו לבעלים לשום חובה ... אבל כסבור אילים ושחטן לשום אילים לא עקירה בטעות לא היא עקירה ...

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

שני כבשי¹ עצרת ששחטן לשם אילים לא עלו לצבור לשם חובה, ואם דימה שהן אילים ושחטן לשם אילים עלו להן, מפני שהיא עקירה בטעות.

ב. הכהנים שפיגלו במקדש מזידין חייבין הא שוגגין פטורין ... פיגולין פיגול

כבר התבאר במסכת נדרים דף לו. ובגמ' דף נג. ודף נד: שהכהנים שפיגלו² את הזבח, או³ שחשבו באחת מד' עבודות לאוכלו או להקריבו חוץ למקומו, או שחשבו על קרבן שבא בנדר שלא לשמו, במזיד, חייבין לשלם, בשוגג, פטורין. אך בקרבן נדבה אם חשבו שלא לשמה אינם חייבים לשלם.

ג. התמידין אין מעכבין את המוספין ולא המוספין מעכבין את התמידין ולא המוספין מעכבין זה את זה

¹ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק טו הלכה טז

² רמב"ם הלכות חובל ומזיק פרק ז הלכה ד

³ במשנה למלך שם הקשה ולא ידעתי מאי איריא שפגלו דהיינו מחשבה שחוץ לזמנו אפילו מחשבה דשלא לשמן דהקרבן כשר אפ"ה חייבין כיון דק"ל שלא עלו לבעלים לשם חובה ... וצריך להביא אחר לחובתו או נדרו כו'. וסבור הייתי לומר דנקט שפגלו לכלכול כל מין קרבן שיהיה אף נדבה דק"ל שאינו חייב באחריותו דמשום מחשבה דשלא לשמו לא מיחייבי הכהנים. וכ"ת דאי משום האי טעמא אף שפגלו ליפטרו הכהנים כיון שהיה נדבה ואינו חייב באחריותו, הא ליתא שהרי כתב רש"י שם פ' הנזקין (דף נ"ג) וז"ל חייבין לשלם דמיה לבעלים שהרי צריכים להביא אחרים ואי נמי נדבה היא קשה בעיניו שלא הקריב קרבנו שהרי להביא דורון היה מבקש ע"כ. וראיתי להרא"ש בפרק ד' דנדרים (דף ל"ה) שכתב הכהנים שפגלו שחשבו באחת מד' עבודות לאוכלו או להקריבו חוץ לזמנו או חוץ למקומו ע"כ. ומדנקט הרא"ש הני תרי גוונני ולא נקט נמי שלא לשמו משמע דדוקא בהני מיחייב ולא מצאתי מקום לחלק אלא דוקא בנדבה וכדכתיבנא. ועיין במעשה רקח שכתב לענ"ד המדקדק בדברי רבינו יראה שאין הדבר תלוי בהפסד הבעלים אלא בהפסד הדבר מצד עצמו, שהרי כתב למעלה הואיל ולא נשתנה הדבר ולא נפסדה צורתו וכו', אבל מדברי סופרים אמרו הואיל והפחית דמיהן הרי זה חייב ומשלם מה שהפחית מדמיהן, ומדסיים וכן כל כיוצא בזה, יש בכללו דהכהנים שפגלו דמעמן שוה מפני פחת הדבר עצמו, אך אם נאמר דרבינו פסק כרב מבח הסוגיא דפרק כיסוי הדם דאתיא כוותיה, ולדידיה ילפינן קנסא מקנסא, מעתה גם בשלא לשמן כיון דהוה מזידין, דין הוא שיתחייבו מטעם שלא יבא כל אחד וכו', ולפי זה רש"י ורבינו פירשו דין עיקר הפיגול לתיבת שפיגלו, וע"פ הטעם יתברר הדין, תדע עוד דקתני התם כברייתא היה עושה עמו בזבחים ואמר לו זבחים שעשיתי עמך נתפגלו נאמן וכו', ויהיב טעמא משום דכל שבידו נאמן, מוכרח דאף שנקטו לשון פיגול הוא הדין לשלא לשמן, דאל"כ איך יביא קרבן אחר אם לא קדמה לו ידיעה מפי הכהן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

התמידין אינם⁴ מעכבין את המוספין ולא המוספין מעכבין את התמידין. לפיכך אם הקריב המוספין קודם התמידין בדיעבד עלתה להם. וכן אם לא היה להם מוספין ליום זה ותמידין ליום מחר והקריב מוספין היום ולא היה להם תמידין למחר עלו להם המוספין לרצון⁵.

וכבר התבאר לעיל דף מד: מה. שאין המוספין⁶ מעכבין זה את זה⁷, במה דברים במוספי פסח ובמוספי העצרת שהם פרים שנים ואיל אחד ושבעה כבשים הכל עולות. שאין מעכבין זה את זה. וכן מוספי שבתות ראשי חדשים ראש השנה ויום הכפורים⁸. ולפיכך: אם⁹ אין לו ז' כבשים או שני פרים מקריב כמה שיש לו¹⁰, וכן אין מיני המוספים מעכבין כגון שגם אם אין לו אילים מקריב פרים וכבשים ואם אין לו פרים מקריב אילים וכבשים, אבל אם יש לו חייב להקריב כולם ולא מעט לא ממינן ולא ממספרם¹¹.

כיעד הרי שלא¹² מצאו אלא ששה כבשים מקריבין ששה אפילו לא מצאו אלא אחד מקריבין אותו בין בראשי חדשים בין בימי המועדות והשבתות, ואינן חייבין להקריב השאר למחר או למועד אחר אלא כל קרבן עבור שעבר זמנו בטל קרבנו.

⁴ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ח הלכה ב

⁵ הר המוריה שם

⁶ רמב"ם שם פרק ח הלכה א

⁷ בהר המוריה כתב לדעתי הכוונה על שהיו שני מוספין ביום אחד כמו שבת ור"ה או שבת ויו"ט או שבת ויוה"כ אזי אם עבר והקריב אף שלא כדין כגון שהקריב של ר"ה או של יום טוב ולא של שבת מ"מ עלתה להם כן נראה לענ"ד בזה. אולם מתוד"ה כמשפט משמע שהמוספין עצמן אינם מעכבין זה את זה כלומר דלוי ימי פסח קאמר פר ואיל ליום דאם לא מצא שנים בכל יום מביא אחד. וכ"ש מה שהביאו מספרי דורש גבי פסח הרי שמצא פרים ולא מצא אילים אילים ולא מצא כבשים שומע אני שלא יקריב עד שימצא כולן ת"ל שבעת ימים תקריבו אשה אפילו אחד מהן.

⁸ תפארת ישראל במשנה כאן

⁹ תורת הקדשים יז: אות ז

¹⁰ אבל אילים לא מצינו יותר מאחד במוספין

¹¹ אולם עיין הר המוריה יז שיש לו בזה דרך אחר בביאור דעת רבינו.

¹² רמב"ם שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אך מוספי¹³ חג הסוכות ושמיני עצרת¹⁴ מספרן מעכב זה את זה¹⁵ שנאמר (במדבר כט פסוק יח – לט) כְּמִשְׁפֵּט, כְּמִשְׁפֵּט. לפיכך אם אין לו מספר בשלימות של אותו המין כגון שלוש עשרה פרים ביום הראשון, לא יביאו כלל, אבל מין אחד אינו מעכב את הבירו, וגם אם אין לו פרים יביא הכבשים וכדומה¹⁶.

ד. לא הקריבו נבש בבוקר יקריבו בין הערבים

טעו או שגגו¹⁷ אפילו הזידו ולא הקריבו תמיד של שחר יקריבו תמיד של בין הערבים.

ה. לא הקטירו קטורת בבוקר יקטירו בין הערבים

מצות עשה להקטיר¹⁸ הקטורת על מזבח הזהב שבהיכל פעמים בכל יום בבקר ובין הערבים שנאמר בפרשת תצוה (שמות ל פסוק ז) וְהִקְטִיר עָלָיו אֶת־הַקְטֹרֶת סָמִים כְּבָבָק כְּבָבָק כְּבָבָק אֶת־הַנִּירָה וְקִטְרֵנָה, לא הקטירו בבקר יקטירנו בין הערבים אפילו היו מזידין. אך לא יקטיר את של בין הערבים. ולפיכך לא יקטיר אלא חצי מנה¹⁹.

ו. שאין מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטורת הסמים ולא מזבח העולה אלא בתמיד של שחר ולא את השולחן אלא

¹³ אולם עיין באו"ש כתב רבינו לא חילק וכלל כולן כדין שדרשו (מנחות מה, א) בר"ח מקרא דיחזקאל (מו, ו) דכתיב וביום החודש ששה כבשים כו' אולם בגמ' אמרו (מנחות מ"ד ע"ב) דשל חג מעכבין משום דכתיב כמשפט כמשפטם ע"ש

¹⁴ אמנם מה שיש לעיין בזה למה לא ביאר רבינו כי בחג מעכבין. וצע"ג בזה. הר המוריה שם

¹⁵ בקרבן היום הראשון לא נאמר כמשפט. אך כתוב יהיו תוד"ה כמשפט

¹⁶ תורת הקדשים יח. אות ח

¹⁷ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק א הלכה יב

¹⁸ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ג הלכה א

¹⁹ לח"מ שם כת"ק ודלא כר"ע להלן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

בלחם הפנים בשבת ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים

מזבח זהב חדש אין מחנכין²⁰ אלא בקטורת של בין הערבים. ומקריבין מנה שלם²¹.

מזבח החיצון חדש שעדיין לא קרב עליו כלום, לא יקריבו עליו תחלה בין הערבים, ואפילו לא הקריבו בשחר אין מקריבין עליו בין הערבים, שאין מחנכין מזבח העולה אלא בתמיד של שחר²².

אין מקדישין ומחנכין²³ את השולחן אלא בלחם הפנים בשבת,

אין מחנכין את²⁴ המנורה אלא בהדלקת שבעה נרותיה בין הערבים.

ז. בעא מיניה ר' חייא בר אבין מרב חסדא ציבור שאין להן תמידין ומוספין אי זה מהן קודם... תמידין דיומיה ומוספין דיומיה... תמידין עדיפי דהוון להוון תדיר ומקודש אלא תמידין דלמחר ומוספין דהאידנא

ציבור²⁵ שלא מצאו אלא שני כבשים אם יקריבו אותן למוסף היום אין להן תמידין למחר, הרי הדבר שקול אם הקריבום למוסף היום הקריבו ואם רצו²⁶

²⁰ רמב"ם שם

²¹ הר המוריה שם

²² רמב"ם שם פרק א הלכה יב

²³ רמב"ם שם פרק ה הלכה ג ובלח"מ שבגמ' הקשו אלא בחול איחנכי הוא דלא איחנוך הא קדושי מקדיש כלומר דמשמע דאין מחנכין בחול משמע דבחול מיהא הוי קדוש והא ק"ל בפרק שתי הלחם דלא מקדיש לחם הפנים אלא בשבת ותירצו היא גופה קמשמע לן דחינוך וקידוש דשלחן בשבת הוא. ורבינו ז"ל תפס לשון המשנה ומה שמתפרש במשנה יפורש בלשונו

²⁴ רמב"ם שם פרק ג הלכה יא

²⁵ רמב"ם שם פרק ח הלכה ב

²⁶ ואם כפי מה שכתבנו כיון דמספקא לן איזה מהם קודם הול"ל דיקריבו אותם למוסף היום שהיא המצוה שבאה לידו תחלה. ונראה דלא דמי דשאני מצות חלוקות כגון תמידין ומוספין דמספקא לן איזה מהם עדיף וכיון דלא ידעינן הרשות בידו לעשות המצוה שירצה אבל במצוה אחת דלא ידעינן אם יקיימנה היום או למחר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

להניחם למחר לתמידין יניחו משום שזה תדיר וזה מקודש ואיזה מהם שירצה יקדים²⁷, כמו שהתבאר במסנת זבחים דף צ: שאם היה לפניו תדיר ומקודש²⁸ כגון עולת מוספי ר"ח ופר העדה שהוא חטאת²⁹ יקדים³⁰ איזה מהם שירצה³¹.

אולם אם³² להיום יהיה להם רק לתמידין ולא למוספין ומחר יהיה לשניהם יקריבו לתמידין דתדיר הוא.

ח. מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר ת"ל וערך עליה העולה ... עולה ראשונה

כבר התבאר בפסחים דף נח. ויומא דף לג. וב"ק קיא. שאסור להקריב שום קרבן קודם תמיד של שחר³³ משום שני לימודים האחד – כל התדיר מחבירו קודם דכתיב (במדבר כז, כג) "מלבד עולת הבוקר אשר לעולת

ובקיום יום אחד סגי פשיטא דאמרינן ליה שיקיימנה היום ולא יניחנה עד למחר. (א"ה ובוזה נתיישבו דברי הרדב"ז בתשובה סי' י"ג שכתב על מי שנתן לו השר רשות לצאת מבית הסוהר יום אחד לשנה דוקא כדי להתפלל שראוי הוא שלא להחמיץ המצוה, והקשה עליו מהר"ר צבי אישכנזי בתשובה סי' ק"ו מהאי בעיא דפרק התכלת דלא איפשיטא יע"ש, וע"פ דברי הרב המחבר לק"מ, ועיין בלקט הקמח א"ח (דף י"א א) ובספר דרך הקדש (דף ע"א א) שתירצו באופן אחר יע"ש. משנה למלך הלכות מגילה וחנוכה פרק א הלכה יא

²⁷ מעשה רקח שם

²⁸ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ט הלכה ב

²⁹ תורת הקדשים נד: אות צ

³⁰ נ"ל דאע"ג דבמקומו בזבחים ר"פ כל התדיר לא נפשטה הבעיא, מיהו במנחות (מט, א) איפשיטא דשוין הן, ואין לשאול מאי נ"מ אי הוה ספיקא דדינא אי הדין דשוין הן. נ"ל דיש נ"מ, דאי הוה ספיקא דדינא אף על גב דבע"כ אנו צריכים להקדים זה או זה מ"מ תמיד אנהנו מחוייבים לתפוס דרך אחד כמובן, אבל אם לדינא שוין הן יכולים פעם להקדים התדיר ופעם להקדים המקודש כיון דשוין הן במעלה. ערוך השולחן העתיד הלכות תמידין ומוספין סימן קיט סעיף ד – ה

³¹ בעיא דלא איפשיטא ולפיכך פסק רבינו דאי זה מהם שירצה יקדים ופירש"י תדיר ומקודש כגון דם עולת תמיד ודם חטאת התמיד תדיר והחטאת מקודש ממנו כדתנן דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה. כס"מ שם. וצ"ע דהא התוס' שם בד"ה תדיר וכו' תמהו ע"ז יעו"ש והא דפשיט הש"ס מהא דתמידין קודם למוספין וכמו שהקשה הצ"ק י"ל דה"ק דהא התם מוספין קדישי וגלי התם קרא אשר לעולת התמיד להורות לכל התמידין דכוותה דעדיפא ממקודש ודעת רש"י יש ליישב קצת דמוספין גריעי וכמש"כ התוס' שם פ"ט א' וקרא דהעולה קאי להקטרה ועיין במראה הפנים בנזיר פ"ז סוף ה"א דלדעת הירושלמי פשיטא ליה דמקודש עדיף יעו"ש היטיב. הר המוריה שם

³² תורת הקדשים כ. אות א

³³ רמב"ם שם פרק א הלכה ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

התמיד", השני – שנאמר (ויקרא ו, ה) "וערך עליה העולה" העולה של התמיד ראשונה, שהרי היא תדירה.

ואינו אלא למצוה בעלמא ולא לעיכובא³⁴.

ולפיכך השוחט או הזורק או המקטיר איזה קרבן קודם שחיטת תמיד של שחר, אם נפתחו דלתות ההיכל אינן פסולין רק עובר בעשה.

יש מי שהסתפק³⁵, האם גם הקטרת התמיד על האש במזבח, קודם לשחיטת שארי קרבנות או אפשר שהתחלת ההקטרה הוי תיכף אחר הזריקה, וכיון שהתחילו להקטיר במעשה הזריקה שוב הותרו כל הקרבנות כולם.

דף מט:

ט. אין פוחתין מששה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים כדי לשבת ולשני ימים טובים של ראש השנה ... לתמיד שטעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה

כבר התבאר במסכת פסחים דף צו. שאין פוחתין³⁶ מששה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים שבמקדש, כדי שיספיק לשבת ושני ימים טובים של ר"ה³⁷.

ויהיו מוכנים בביקור ממזם ארבעה ימים, לפני שמקדישו³⁸ ביום השחיטה³⁹, ויש שהסתפקו להצריך ביקור בכל יום מארבעת הימים.

³⁴ לקוטי הלכות מנחות כ. ופשוט בגמ' מנחות מט

³⁵ ערוך השולחן העתיד הלכות תמידין ומוספין סימן קא סעיף ה – ט

³⁶ רמב"ם שם פרק א הלכה ט

³⁷ מעשה רקח שם

³⁸ הזו"א שם ד"ה ודין ביקור ועיי"ש שאם נמצא מום עובר בתוך הד' ימים לשחיטתו לא חשיב מבוקר.

³⁹ לח"מ שם, הר המוריה שם מבואר מפ"י המשניות לרבינו שם בערכין דבעינן ארבעה ימים לבד מיום השחיטה שכן פי' שם הא דאיתא כאן סימנא בעלמא שצריך להיות בבקורו כל ימי השבוע לבד שלשה ימים אלו שהם שבת ושני ימים של ר"ה ונשאר ארבעה ימים ואלו הארבעה ימים ישהא בבקורו יעו"ש היטיב ומבואר מזה שיהיה מבוקר ארבע ימים לבד יום השחיטה יעו"ש היטיב. ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואף על פי שהיו מבקרין אותו מתחילה, לא היו שוחטין את התמיד עד שמבקרין אותו שניה קודם שחיטה לאור האבוקות, ומשקין אותו מים בכוס של זהב כדי שיהיה נוח להפשט.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

